

породи і в 2012 році закупив в ДГ ІТ «Асканія-Нова» 147 голів інтенсивних типів овець для створення племзаводу.

Висновки та пропозиції. Отже, для відновлення галузі вівчарства в Україні на новій якісній основі є все необхідне. Для успішного вирішення цієї проблеми не вистачає лише державної політики економічного стимулювання щодо збереження і широкого використання імпортозамінюючих вітчизняних селекційних досягнень племзаводу ДГ ІТ «Асканія-Нова», який є вершиною селекційної піраміди новоствореної породи і забезпечує її селекційний прогрес, а також сприяє одночасному виробництву дієтичної ягнятини без преміксів на рівні світових вимог до м'ясних порід овець, товарного молока для виготовлення бринзи, високоякісної кросбредної вовни при настригу на голову 3,5-5 кг у чистому волокні, яка не має обмежень у використанні, хутрових овчин та шкір найвищої якості.

Перспективи подальших досліджень. Науковий супровід щодо розведення одеського типу асканійської м'ясо-вовнової породи овець в племзаводах «Нива», «Вікторія» та племрепродукторі «Комунар» здійснює автор цього типу – професор Одеського аграрного університету Чепур В. К; у племрепродукторах буковинського типу – автор цього селекційного досягнення, кандидат с.-г. наук Буковинського АПК – Черномиз Т. О.

УДК 636.082.51.

ЛІНІЯ БАРАНА № 664 АСКАНІЙСЬКИХ ЧОРНОГОЛОВИХ ОВЕЦЬ З ВИДАТНОЮ СКОРОСПІЛІСТЮ І М'ЯСНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ

*Польська П. І. - д.с.-г.н.
Калащук Г. П. - к.с.-г.н., Інститут тваринництва
степових районів імені м. Ф. Іванова «Асканія-Нова» -
Національний науковий селекційно-генетичний центр з
вівчарства*

Постановка проблеми. У теперішній час на ринку екологічно чистого, дієтичного з цілющими властивостями і високими смаковими якостями м'яса ягнятини конкуренція відсутня, в майбутньому попит на нього буде значним. Тому забезпечення України вітчизняним поліпшуваним генофондом для виробництва ягнятини і молодого баранини набуває особливої актуальності.

Стан вивчення проблеми. Наявність імпортозамінюючого інтенсивного типу асканійських чорноголових овець, яких створено в ДГ ІТ «Асканія-Нова» і апробовано в 1995 році (авторське свідоцтво № 1168) з трьома лініями баранів № 151 (а.с. № 1193), № 1387 (а.с. № 1206) і № 664 (а.с. № 1181) та видатних генотипів (вісім баранів-плідників, а.с. № 1218; шість вівцематок, а.с. № 1229; шість ярок, а.с. № 1240), за висновком Державної комісії, є селекційним досягненням, яке не має аналогів у світовій і вітчизняній практиці та вирішує нагальну проблему формування конкурентоспроможності галузі без імпорту овець м'ясних порід і типів.

Завдання і методика досліджень. Особливо високою селекційною і господарською цінністю відзначаються генотипи новоствореної лінії барана № 664. Особливості продуктивних ознак потоків якого і є предметом досліджень.

Результати досліджень. Засновник лінії баран № 664, який народився в числі двійнят із живою масою 5кг і характеризувався унікальною поєднуваністю основних селекційних ознак: скоростиглістю, відмінно вираженими м'ясними формами, видатними для м'ясних тварин показниками екстер'єру та живої маси - 169кг при високому настригу чистої вовни – 7кг виходу чистого волокна 66,8% та відмінній оцінці руна, а також стійкій передачі потомству спадкових властивостей. Від нього одержано п'ять видатних синів (№ 59, 344, 361, 371, 849) - засновників споріднених груп. У його сина-барана № 59 зареєстровано рекордну живу масу 178 кг, у видатного онука-барана № 689 - засновника спорідненої групи з живою масою 157кг, настриг чистої вовни досяг 10,5кг при довжині вовни 20 см, виходу чистого волокна 79,4% з ідеальним співвідношенням жиру і поту (1:0,34).

Від родоначальника лінії №664, використаного в річному віці, одержано видатного барана №371, у 2-річному - №361 і 849, в 4-річному віці - №344 і 59. Рекордні показники перших трьох синів зареєстровано в 3-4 - річному віці (в 1987 році), останніх двох – у 2-річному віці.

Рекордні показники живої маси – 168кг і настригу чистої вовни – 8,14кг одержано в інбредного 4-річного барана №371 ($F_x=1,56$), вони перевищували рекорди батька №664, одержані у 3-річному віці (в 1984 році), які становили відповідно 165кг і 6,88кг.

В 1987 році у 3-річного інбредного барана №849 ($F_x=0,78$) – сина рекордиста №664, в умовах недостатнього рівня годівлі жива маса склала 151кг і одержано рекордний настриг чистої вовни – 9,08кг з оцінкою руна 5 балів і коефіцієнтом вовновості 6 кг, що на 2,2кг, або на 32% вище, ніж у батька №664, з коефіцієнтом вовновості 42 г/кг.

В 1988 році, у сина рекордиста № 664 – інбредного барана № 344 ($F_x=6,25$), який народився в 1986 році в числі двійнят, виявлено унікальну поєднуваність основних селекційних ознак навіть за умов недостатнього рівня годівлі: живої маси – 137кг, довжини вовни – 20см, настригу чистої вовни – 8, кг, коефіцієнта вовновості – 64 г/кг, оцінки руна –4,75 бала. В цьому ж році від унікального барана № 344, засновника спорідненої групи, одержано видатного барана №162, жива маса якого у 2-річному віці становила 15 кг, настриг чистої вовни в типі лінкольна – 8,9кг, при її довжині 20см з тониною 46 якості, оцінкою руна 5 балів і коефіцієнтом вовновості 59 г/кг. Від видатного барана №162, онука родоначальника лінії № 664, одержано два інбредних сини з унікальною поєднуваністю основних селекційних ознак.

Слід відзначити, що скороспілість росту баранців – майбутніх засновників споріднених груп лінії 664, висока. Кратність збільшення їх живої маси за період підсису становила 7,4 рази (макс. 8,2) з 5,8кг при народженні до 38,8кг при відлученні (макс. 46кг). Середня жива маса їх в річному віці склала 99,8кг (макс. 109 кг), у 2-х-річному віці – 146,7кг (макс. 160кг), або 92,1% до максимальної величини досягнутої за період онтогенезу.

Отже, методом поглибленої селекції за короткий – 10-річний період: від реєстрації в 1985 році рекордних показників основних селекційних ознак ба-

рана №664, засновника лінії, до її апробації в 1995 році, сформовано нову найперспективнішу генеалогічну лінію асканійського типу чорноголових овець.

Вівцематки новоствореної лінії за сприятливих умов годівлі проявили рекордний генетичний потенціал м'ясної продуктивності. При плодючості 160%, (макс. 179%), середні показники живої маси становили 83,5кг (макс. 132кг), молочність за 120днів лактації - 209кг, (макс. 340кг). Рекордні показники виробництва м'яса на вівцематку при вигодовуванні трійневих ягнят до 4-місячного віку досягли 118кг, при вирощуванні їх до 9-10-місячного віку - 192кг.

Середня жива маса ягнят новоствореної лінії у 100-денному віці за умов достатньої і повноцінної годівлі становила 38-40кг (макс. 62кг) при середньодобовому прирості 300-340г, у 9-10-місячному віці - 56-61кг (макс. 87кг); маса тушок відповідно - 20-22 і 30-32кг при забійному виході 50...54%, високої біологічної цінності дієтичної ягнятини та неперевершених її смакових якостях. Яркі характеризуються високою статевою скороспілістю, у 8-9-місячному віці живою масою більше 40 кг запліднюються і у 13-14-місячному віці відтворюють життєздатне потомство

У генофондному стаді асканійських чорноголових овець частка особин лінії 664 з шістьма спорідненими групами (59, 344, 361, 371, 689, 849) становить серед баранів-плідників 45,6%, вівцематок - 48,9%.

Слід відзначити, що в процесі вдосконалення новоствореної лінії № 664, в нечисленній закритій популяції племзаводу «Асканія-Нова», методом поглибленої синтетичної селекції протягом останніх 16 років, за умов гранично низького рівня годівлі (52-55% до норми) і екстремального (24,5-47% до норми), селекційна цінність генотипів збереглася, хоча показники живої маси і вольної продуктивності значно знизилася. Так, у 2010 році за умов гранично низького рівня годівлі (54% до норми) жива маса основних баранів-плідників лінії 664 (n=11) у 2-х річному віці склала лише 72,7кг, або 49,6%, проти досягнутого генетичного потенціалу за умов достатнього рівня годівлі у шести родоначальників споріднених груп - 146,7кг. Максимальний показник живої маси плідників у 2010 році становив 80кг, або 44,9%, проти досягнутого рекордного показника у родоначальника спорідненої групи барана № 59 - 178кг.

Середній настриг чистої вовни у баранів-плідників за умов гранично низького рівня годівлі склав 4,67кг, або 56%, проти досягнутого генетичного потенціалу 8,34 кг у шести родоначальників споріднених груп. Максимальний показник настригу чистої вовни баранів-плідників у 2010 році склав 5,68кг, або 54,1%, проти досягнутого рекордного показника - 10,5кг у родоначальника спорідненої групи барана № 689.

Реабілітаційна здатність асканійських м'ясо-вовнових овець - висока. У закуплених у племзаводі «Асканія-Нова» в березні 2012 року директором ЧНПСП «Агро-Восток» Андреевим Ю.М. середньодобовий приріст за 30-денний період склав у дев'яти баранів-плідників 543г (макс. 633г), у 10 баранів-річників - 503г (макс. 567г), у 118 ярка - 410г (макс. 533 г.).

Завдяки міцній конституції, високій плодючості, скороспілості і м'ясності, а також феноменальній адаптаційній і реабілітаційній здатності генотипів новоствореної лінії, попит на племінних баранів з кожним роком зростає. Їх використовують у різних регіонах України як м'ясних тварин і оде-

ржують життєздатних і скороспілих ягнят з чітко вираженими м'ясними формами. Ярочок залишають для відтворення, а баранців використовують для виробництва м'яса ягнятини в 4,5- та 8-10-місячному віці масою тушок відповідно 18...20 і 28...40 кг.

Висновки та пропозиції. Одержані багаторічні результати досліджень свідчать про видатні показники скороспілості і м'ясної продуктивності асканійських чорноголових овець лінії 664, а також про високу їх адаптивну і реабілітаційну здатність. За сприятливих умов годівлі висока вовнова продуктивність не впливає негативно на формування видатної генетично обумовленої скороспілості і м'ясності.

Перспектива подальших досліджень. Досягнуті рекордні показники виробництва м'яса в живій масі на вівцематку при відтворенні і спрямованому вирощуванні трійневих ягнят до 9-10 місячного віку 192кг підтверджують унікальність створеного селекційного досягнення, яке заслуговує державної підтримки з метою збереження його в сучасних кризових умовах і широкого використання для відновлення галузі вівчарства в Україні на новій якісній основі без імпорту овець м'ясних порід, а також формування експортного потенціалу племінних ресурсів особливо високої генетичної цінності.

УДК 636.32/.38.03

ФОРМУВАННЯ ВОВНОВОГО ПОКРИВУ В ОВЕЦЬ РІЗНОГО НАПРЯМУ ПРОДУКТИВНОСТІ

Похил В.І. - доцент

Гончаров А.О. – асистент, Дніпропетровський ДАУ

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки підвищення продуктивності овець, а також збільшення обсягів виробництва вовни є актуальним завданням, що ставиться перед спеціалістами і дослідниками в галузі вівчарства. Виробництво вовни, особливо тонкої та напівтонкої, в недалекому минулому визначало економіку галузі [3]. Зараз, незважаючи на зміну економічної значимості цього виду продукції, збільшення кількості її виробництва та поліпшення якості залишається важливими завданнями для підвищення рентабельності галузі вівчарства в цілому. Для вирішення цих завдань необхідне поліпшення технології виробництва продукції, а також введення нових прийомів і методів селекції овець [1]. Основою селекції на підвищення вовнової продуктивності є відбір за настригом вовни в оригіналі та перерахунку її на миту. Ефективність цього процесу залежить від характеру взаємозв'язку між такими фізико-технічними властивостями, як довжина, товщина (або тонина), густина. До того ж гостро постало питання про необхідність виходу вітчизняних виробників вовни на світовий ринок.

Стан вивчення проблеми. Інтенсифікація виробництва вовни має йти шляхом подальшого вдосконалення порід, внутрішньопородних типів і ліній овець. У зв'язку з цим актуальним є питання розробки методів поліпшення